

Manuel Baixauli (Sueca, 1963) lliura una nova novel·la, *La cinquena planta* (Proa, 2014), set anys després de sacsejar les lletres catalanes amb *L'home manuscrit* (Proa/Moll, 2007), tot un fenomen editorial i literari.

La *cinquena planta* arranca amb un estranya malaltia que va patir Baixauli al poc temps de tenir enllestida *L'home manuscrit*. L'escriptor patí la síndrome Guillain-Barré, origen d'una experiència, la de la immobilitat absoluta, inimaginable per a aquells que no l'han viscuda. Però aquell és tan sols el punt de partida per endinsar-nos en un món i uns personatges ben singulars. Baixauli, artista plàstic a més d'escriptor, ens parla de tot plegat al seu estudi de Sueca.

—Feia bastant de temps que no publicàveu. Hi ha tingut res a veure l'èxit de *L'home manuscrit*, el vertigen de no respondre a les expectatives?

—No, perquè hauria tardat el mateix si no haguera tingut èxit. Quan em diuen que tarde molt a publicar sempre conteste que no sóc un professional. Per què no ho sóc? Qui s'ho passa més bé, qui va a pescar un cap de setmana perquè hi té afició o qui hi va tots els dies obligat, perquè no té més remei? Per al primer és una il·lusió, una aventura, i per a l'altre és una rutina. Jo tracte de passar-ho bé. Si haguera d'escriure un llibre cada any i mig, que és més o menys el que hauria de fer per sobreviure, em resultaria poc agradable escriure.

—L'experiència personal d'on parteix *La cinquena planta* és anterior al ressò de *L'home manuscrit*. I, de fet, el procés editorial forma part de la narració. Quan decidiu donar forma de novel·la a tot això?

—Després de *L'home manuscrit* i la malaltia no tenia ganes d'escriure, sinó de viure. De fet, no tenia ganes de par-

“La manera de narrar fragmentària s'adiu molt millor amb els temps presents”

lar de la malaltia perquè em posava de mal humor. Tenia malsons. M'alçava de vegades a la matinada pensant que encara estava paralytitzat a l'UCI. Aquells malsons van anar a poc a poc disminuint. I un dia van desaparèixer. Però el que no desaparegué mai és l'obsessió per la cinquena planta del sanatori. Quan em dugueren allí, vaig començar a recuperar-me molt ràpidament. I quan ja podia anar en cadira de rodes, em vaig rodar totes les plantes menys una, l'última, perquè era inaccessible. Fins i tot en l'ascensor, adaptat per a minusvàlids, hi havia un botó que estava esborrat, el de la cinquena planta. Vaig preguntar i tothom s'estranyava, ningú s'ho havia plantejat. Hi havia gent que no sabia que existia,

la cinquena planta. Em vaig quedar amb això. Després, la tornada a casa, a la vida normal, a recuperar costums, l'eufòria del supervivent que ha estat pràcticament dins el taüt i ha pogut eixir... Però tenia els malsons. Desapareixen, però el que no va desaparèixer va ser l'obsessió per la cinquena planta. Un dia, per tractar d'exorcitzar això, ho vaig escriure en un paper. I en lloc de florir-se i perdre fascinació, va passar el contrari. El fet d'escriure em va fer reviure l'infern, perquè no sols conte les imatges fugisseres que em venien al cap, sinó que decidisc introduir la meua experiència traumàtica i uns personatges que hi havia per allí...

—Dels personatges, en parlarem després, però com va ser l'experiència

d'enfrontar-se de nou a la malaltia? El llibre reflecteix el dolor però d'una manera controlada...

—El fet de mirar un problema, un mal record, un trauma cara a cara, fa que perda intensitat, m'ha resultat molt terapèutic. No m'ha desaparegut del tot el dolor antic, però l'he alleujat. I el fet de mirar-lo a la cara i poder parlar-ne fa que l'experiència siga menys obsessiva i preocupant.

—Resulta desintoxicant la forma d'introduir l'humor en la novel·la.

—En *L'home manuscrit* també hi ha molt d'humor, però potser no tant com ací. No ho faig de manera deliberada: “Ara introduiré l'humor perquè com el tema és tan greu...”. No. Tot m'ix intu-

ïtívament. De fet, la primera versió del llibre és totalment caòtica, anar traient del pou sense plantejar-me què vull contar. Quan la vaig acabar em va resultar molt confusa, no vaig traure'n trellat. I vaig decidir fer un guió, un esquema. Normalment es fa abans de començar, però jo ho vaig fer per comprendre el llibre. Vaig omplir aquesta paret [diu assenyalant el racó del taller que queda a la seua esquena], que fa quatre metres, d'uns cartons i vaig fer un esquema molt gràfic. Una vegada fet, la sensació era estar dins d'una ciutat que no coneixes i l'esquema era el mapa. Anava mirant i fent modificacions en el mapa que passaven al text. Però quan tocava el text inventava coses noves que passaven

al mapa. Mapa i text s'han anat nodrint mútuament durant quatre anys. Fins que arriba un moment que dónes l'original a l'editor i desclaves els cartons. Ha estat un procés molt a la inversa.

—I el to? M'agrada la manera com introduïu aquella mena de realisme màgic, per dir-ho així, que, en realitat, és el món singular de Baixauli. Un lloc que no coneixes.

—Tot això ho faig sense voler, no sabria explicar per què ho faig així, és el meu estil. Però la sensació és que tot el que estic contant és veritat, en cap moment no em dic: “Vull fer literatura fantàstica”. Tot està basat en sensacions que tinc. En el pensament de qualsevol apareixen persones mortes. Em passa amb mon pare. I passa també en la vida quotidiana: aquest pis té dos-cents anys, estem en contacte amb l'obra dels que no hi són i, sense voler, dialoguem amb ells. Per a mi no és una cosa fantàstica, no m'agrada aquesta paraula.

—Resulta intrigant la vida dels personatges que apareixen a la novel·la.

—M'atrauen molt els personatges radicals, que siguen sants o bojós, gent molt extrema. A mig camí, ni carn ni peix, no m'agraden. I crec que això es nota en els meus personatges.

—Com és el procés de construcció?

—Els meus personatges naixen de persones reals. Abans de començar la novel·la faig com si diguérem un càsting i vaig pensant en persones que conec. Ferragut, per exemple, és un xofer d'autobús que vaig conèixer en un viatge a Itàlia quan era adolescent: el seu caràcter, el seu físic... Són persones que et deixen senyal i un dia o altre els utilitzes.

—En la novel·la es diu que la creació literària no és un tema d'influències, sinó de subconscient.

—A mi em pregunten molt: quines influències has tingut? Sé quins autors m'agraden, però, realment: són els que més m'han influït? Això, no ho saps mai. De vegades escrius una frase que estàs convençut que és un pensament teu i en realitat la vas llegir fa deu anys i s'ha quedat al subconscient. De fet, en una de les ressenyes que han aparegut ara diuen que la novel·la recorda a David Lynch i Robert Coover. Curiosament, no m'agrada cap dels dos. Potser hi ha alguna cosa, perquè encara que algú no t'agrada, potser t'ha influït.

—Sobre l'estructura, és curiosa aquella mena de monòlegs successius on apareixen persones parlant d'algun fet. Com en un documental.

—Sí. Tot això són experiències que has tingut veient documentals, pel·lícules o el que siga... Respecte a la forma, volia comentar que sóc incapaç d'escriure una història lineal. És una cosa intuïtiva, però si intente racionalitzar-ho, diria que la vida actual és una successió de fragments que s'intercalen i s'interrompen els uns als altres. Vivim d'una manera molt fragmentària, amb els telèfons, els twits... No es pot contar la vida d'una manera lineal sense que quede molt artificial. Pense que aquella manera de narrar s'adiu molt millor amb els temps actuals. A la novel·la hi ha fragments que poden ser memòries, uns altres que són contes, aforismes, diàlegs que poden tenir una forma teatral o monòlegs que poden tenir aspecte de documental, com has dit. Però això no ho faig per ser modern o experimental, sinó per ser jo mateix, em sent identificat amb aquella manera de narrar.

—Heu parlat del tema de l'aforisme. Precisament volia preguntar-vos pel personatge de Timoteu, algú que sols apareix per fer frases sentencioses.

—Això és un tema de les darreres versions, al principi Timoteu no era tan aforístic. La novel·la va anar fent-se a poc a poc, no té res a veure la primera versió amb l'última, només l'essència.

—L'estil de *La cinquena planta* és molt límpid, molt fluid, però també hi ha densitat de conceptes, riquesa. Podeu arribar a molts lectors sense fer concessions d'estil.

—Això no es tria. L'ideal per a un autor és fer el màxim de qualitat i arribar al

FRATS I CAMPS

màxim de lectors alhora. Això ha passat al llarg de la història: el *Quixot* l'ha llegit molta gent i és una obra mestra. Les pel·lícules d'Alfred Hitchcock agraden a molta gent i són bones. I així moltes coses. És clar: Andrei Tarkovski no és així, Kafka tampoc. Cadascú escriu com és i això no ho pots triar. Qui té la sort de caure en un punt on puga ajuntar qualitat i facilitat de lectura... La meua primera versió d'un llibre és molt difícil de llegir, per això m'esforce molt en les reescriptures perquè siga fàcil de llegir sense llevar-li interès i profunditat i qualitat. Ens hem d'esforçar perquè es puga llegir bé. Un llibre s'ha de llegir a gust, si és un patiment, que s'ho faça un altre. En el meu cas, la reescriptura és per llevar palla i digressions inútils.

—Tal vegada *La cinquena planta* és més novel·la que *L'home manuscrit*, més narrativa.

—Sí. *La cinquena planta* és més sensual, mentre que l'altra és més mental.

—Més sensual o més sensorial?

—Sí, sensorial, en el sentit que en *L'home manuscrit* tot transcorre en la ment d'una persona, mentre que en aquesta les persones caminen, suen, prenen cerveses... És més sensorial, com bé dius. Tot i que també hi ha la part mental. *La cinquena planta* és més viscuda que no pensada.

—I sense revelar el final, què podem dir sobre el misteri que envolta la novel·la?

—La novel·la és un accés a la cinquena planta. Allí el lector ho trobarà tot. Tot depèn del lector, hi trobarà unes coses o unes altres. I és molt probable que es trobe a si mateix.

Xavier Aliaga

Els viatges de Clotilde Cerdà

Compositora, arpista, assagista, activista, Clotilde Cerdà i Bosch trenca tots els tòpics sobre la feminitat vuitcentista. Filla de l'enginyer-urbanista Ildelfons Cerdà —autor del pla d'Eixample de Barcelona— i de Clotilde Bosch i Carbonell, els viatges arreu del món de Clotilde Cerdà i Bosch comencen quan només té dos anys. Antiesclavista i feminista, amenaçada per la reina regent, Clotilde Cerdà coneix, per l'experiència que ha observat en la trajectòria vital del seu pare, la tendència a l'oblit de la societat catalana i barcelonina, en particular. Tractada de la mateixa manera que Ildelfons Cerdà, les creacions i aportacions de Clotilde Cerdà i Bosch han estat bandejades per la classe social que intentava imposar el model de feminitat que ella va subvertir. **Pàgines 134. Preu: 14€**

Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.com

